

Justitiedepartementet
Grundlagsenheten
103 33 Stockholm

(ju.16@regeringskansliet.se)

Er referens:

Ju/2017/05495/L6

Yttrande över betänkandet En ny kamerabevakningslag (SOU 2017:55)

Sammanfattning

SäkerhetsBranschen välkomnar ny lagstiftning kring kamerabevakning och delar i stor utsträckning utredningens ståndpunkter. Branschen önskar dock ett större fokus på hur inspelat material används och en vidare definition av vissa områden samt klargörande av hur bedömningen av avvägningen mellan integritet och nyttan av bevakningen ska göras.

Allmänna synpunkter

SäkerhetsBranschen instämmer i de allra flesta av utredningens slutsatser och beskrivningar och välkomnar ambitionen att den nya lagstiftningen är tänkt att förenkla och möjliggöra en bredare användning av kamerabevakning. Utredningens ambition att se till att myndigheter, företag och andra organisationer och intressenter kan använda kameraövervakning för angelägna ändamål och utan onödiga begränsningar samtidigt som den personliga integriteten säkras och värnas, delas fullt ut av SäkerhetsBranschen.

En ny lag som förbättrar och underlättar möjligheterna för relevant kamerabevakning kan starkt bidra till att stärka tryggheten i samhället genom att både förebygga brott, minska konsekvenserna genom snabba ingripanden när brotten begås och förbättra möjligheterna att framgångsrikt utreda brott som har begåtts.

Utredningen pekar i avsnitt 4.2.4 på rapporter från Brottsförebyggande Rådet (Brå) som hävdar att den brottsförebyggande effekten av kamerabevakning är tveksam eller i bästa fall liten. SäkerhetsBranschen invänder mot den slutsatsen och vill påpeka att rapporterna från Brå bör kompletteras med nyare forskning som tydligt pekar på kamerabevakningens preventiva effekt. De rapporter från Brå som utredningen hänvisar till är delvis baserade på en problematisk metod som gör att dess slutsatser inte är helt entydiga.

Senare forskning som bättre undviker dessa problem visar att säkerhetskameror är kapabla till att effektivt förebygga brott i ett antal miljöer, inklusive stadskärnor, t-banestationer, fotbollsarenor och butiker. Detta framgår bland annat av forskningssammanställningen "*Surveillance Cameras and Crime: a Review of randomiserad and natura experiments*" som gjorts på uppdrag av tankesmedjan Säkerhet i Näringsliv och Samhälle (SNOS). Den kommer inom kort att publiceras i den vetenskapliga tidskriften "*Journal of Scandinavian Studies for Criminology and Crime Prevention*". Det är viktigt att en avgörande fråga om huruvida kamerabevakning har en preventiv effekt, får en så bred och djup genomlysning som möjligt och att kommande lagstiftning beaktar den allra senaste forskningen.

SäkerhetsBranschen anser att polismyndigheten inte ska omfattas av en tillståndsplikt eftersom denna kan begränsa och försena polismyndighetens nyttjande av kameror i brottsförebyggande och utredande syfte. De begränsningar som finns i EU:s kommande dataskyddsförordning tillsammans med polisens proportionalitetsavvägning borde vara tillräcklig.

Kameror vs materialets användande

SäkerhetsBranschen anser att utredningen lägger för stort fokus på själva hårdvaran, dvs kameran eller liknande, och hur och var den placeras. Det sker på bekostnad av klara regler och riktlinjer för hur det material som genereras i form av ljud och bild sedan hanteras, både vad gäller åtkomst och lagring.

Detta behandlas bland annat i avsnitt 3.3.6 där det föreslås att bild- och ljudmaterial från bevakningen inte får användas för andra ändamål än de som materialet samlades in för; att inte fler personer än nödvändigt har tillgång till materialet; att lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda bild- och ljudmaterialet vidtas på en nivå som beaktar de tekniska möjligheterna, kostnaderna, särskilda risker samt hur känsligt materialet är.

SäkerhetsBranschen menar att förslaget är för oprecist och lämnar onödigt mycket utrymme för godtycke och risker för att materialet hanteras eller används på ett inkorrekt sätt som kan leda till att integriteten hos de som bevakas kränks. I flertalet fall skulle missbruk av material sannolikt utgöra ett brott men tyngdpunkten bör ligga på att förhindra och försvåra den typen av missbruk så långt som möjligt.

Vi skulle därför vilja se en precisering och ett förtydligande av regler och förhållningssätt kring hur materialet hanteras och används när det väl spelats in. Olika typer av auktoriseringar etc. av personal, system som kräver inloggning och lösen och där åtkomst identifieras och registreras är några möjliga åtgärder som bör utvärderas och diskuteras. SäkerhetsBranschen bistår gärna i ett sådant arbete.

Arbetsplatser

Förslagen kring stärkt integritetsskydd för arbetsplatser skapar osäkerhet kring vad som är tänkt att gälla för lokaler som till exempel butiker och banker där allmänheten har tillträde till vissa ytor. Dessa är undantagna från tillståndskravet men kan om de definieras som arbetsplats beläggas med krav på godkännande från, och förhandling med, arbetstagarrepresentanter.

Detta gäller ett antal olika lokaler dit allmänheten i stort sett har tillträde samtidigt som det på vissa sätt utgör en arbetsplats. SäkerhetsBranschen förordar att det tydliggörs att denna typ av ytor inte är att betrakta som arbetsplatser i lagens mening och därmed inte faller under det förstärkta integritetsskydd som föreslås för arbetsplatser. Risken att ett godkännande att sätta upp kameror på vissa ytor blir en del av en vidare förhandling mellan arbetsgivare och arbetstagare kan inte bortses ifrån.

Får jag sätta upp kameror? - Svårt att bedöma

I de fall där tillstånd krävs för att sätta upp kameror så görs bedömningen om det är berättigat av tillsynsmyndigheten. I andra fall, till exempel butiker, så faller det på den enskilde att göra bedömningen utifrån kommande EU-reglering och den nya svenska Dataskyddslagen. Det gäller att bedöma om nyttan och intresset av bevakningen väger tyngre än den enskildes intresse av att inte bli bevakad.

Detta är svårtolkat och ger stort utrymme för godtycke och stora variationer i bedömningen. SäkerhetsBranschen anser därför att det vore angeläget att på något sätt precisera detta i lagen, genom praxis eller kompletterande föreskrifter, i synnerhet för de vanligaste situationerna där kamerabevakning övervägs. Branschens olika företrädare kan här spela en viktig roll.

Varför bara parkeringshus?

Förslaget tar upp vissa områden där tillstånd inte krävs för kamerabevakning trots att allmänheten i princip har tillträde. Tunnelbanan är ett sådant exempel och parkeringshus är ett annat. Vi menar att istället för att begränsa det till parkeringshus kan en annan definition i linje med "områden med stor risk för brott" vara en bättre beskrivning och kan då till exempel omfatta platser med stöldbegärligt gods, rastplatser och uppställningsplatser för tung trafik med mera. Vi anser att den kommande lagen bör ge utrymme för fler undantag än parkeringshus, antingen specifikt angivna eller definierade som ovan.

Bevakning av brottsutsatta områden

För vissa platser som av olika skäl är särskilt utsatta för brott som till exempel områden på och i omedelbar anslutning till arenor och musikfestivaler, tågstationer eller andra knutpunkter för transporter har praxis varit att brott först måste ske innan tillstånd ges. SäkerhetsBranschen menar att det kravet bör ändras till att istället se

på typen av områden och dess inneboende risk för att det begås brott där. Om tillstånd till exempel beviljas för en tågstation eller arena på en ort så bör tillstånd också kunna ges för liknande anläggningar på jämförbara orter även om det ännu inte begåtts några brott. Syftet med bevakningen är ju primärt att förhindra och avstyra att brott begås.

Upplysning om kamerabevakning

Att områden som ha kamerabevakning ska skyltas är bra. Både ur ett integritetsperspektiv och ur ett brottförebyggande perspektiv. De krav som utredningen ställer i kap. 12.1 uppfattar SäkerhetsBranschen att det är krav på kontaktuppgifter till fysisk person. Det är ett orimligt krav och i praktiken inte möjligt att uppfylla när personal ändrar arbetsuppgifter. Här ser SäkerhetsBranschen att krav på vem, i form av juridisk person, och kontaktuppgifter som hemsida och telefonnummer är rimligt. På hemsidan kan sedan mer detaljerad kontaktinformation lämnas.

Om SäkerhetsBranschen

SäkerhetsBranschen är en förening för säkerhetsföretag vars medlemmar tillsammans omsätter 22 miljarder kronor per år och har 28 000 anställda medarbetare.

SäkerhetsBranschen samlar aktörer inom säkerhet på en arena för att initiera, synliggöra, skapa opinion för och driva på värdeskapande säkerhetsfrågor i ett forum för ett tryggare och säkrare Sverige.

Våra fokusområden är:

- Samhällspåverkan via politiker, myndigheter och media
- Samverkan kring kompetensförsörjning, FoU och utbildning
- Regelverk som lagstiftning, standarder och normer
- Statistik och trender
- Kvalitet, etik och miljö

SäkerhetsBranschens övergripande uppgift är att arbeta för god kvalitet, hög kunskap och att medlemmarna i föreningen agerar ansvarsfullt.

Stockholm, 18 september 2017

SäkerhetsBranschen

Torbjörn Ferndahl

Verkställande Direktör